

Recenzii

(un mare rol are restaurarea facultăților pătimitoare prin virtuți, în special iubirea, *eros*-ul). Biserica sălășluiește în acest răstimp până când efectele depline ale lucrării recapitulative lui Hristos vor fi descoperite. În acest sens, Sf. Maxim afirmă continuitatea încorporării sacramentale a Logosului prin Biserică și în sfinți.

În partea ultimă (cap. 9), profesorul Blowers realizează o recontextualizare succesivă a Sf. Maxim și a moștenirii sale, atât în Răsărit, cât și în Apus, începând de la Occidentul medieval timpuriu și până la recuperările de dincolo de „staulul ortodox” (*orthodox fold*) de azi, ca mai apoi să revină la ecoteologie și regenerare a eticii virtuții.

În concluzie, putem spune că lucrarea emeritului cercetător american, prin structura și abordarea (și relansarea!) întregului ansamblu teologic maximian plasat în taina lui Hristos, „cea mai tainică dintre tainele dumnezeiești”, aduce o contribuție esențială la revalorizarea și recuperarea prin articulațiile unei pătimiri hristo-dramatice care transfigurează *politeian* cosmosul, impunându-se în acest fel ca o lucrare de excepție și de imediată referință.

Crișan Ionuț Vasile

Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, *Întâlnire cu Taina. O prezentare contemporană a Ortodoxiei*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2016, 335 p.

În traducerea din limba greacă a distinsului Diac.Dr. Habil. Ștefan L. Toma a apărut lucrarea Patriarhului Bartolomeu „Întâlnire cu Taina. O prezentare contemporană a Ortodoxiei” (Ed. Andreiana, Sibiu, 2016, 335 p.). După edițiile lucrării în *limba engleză* (New York, 2008), *greacă* (Atena, 2011) și *franceză* (Paris, 2011) ediția în limba română, în anul 2016, are menirea, după cum consemnează traducătorul în *Cuvântul* său (p. 7), în perspectiva Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, de a comunica pleromei unei biserici locale, cum e cea din România, particularități ale profilului de teolog și păstor al Patriarhului Ecumenic Bartolomeu. Patru sunt perspectivele prin care abordează autorul lucrării slujirea ca *întâlnire cu Taina*. Ele sunt subliniate de traducător, remarcabil cunoscător și tâlcuitor al teologiei Patriarhului Bartolomeu. El identifică astfel cele patru coloane de construcție textuală și mărturisitoare: „promovarea autentică a Tradiției Bisericii Ortodoxe, deopotrivă, prin discurs și prin trăire/faptă; eforturile și prioritatea întăririi comuniunii panortodoxe între Bisericile Ortodoxe Autocefale; susținerea temeinică a tuturor dialogurilor intercreștine și interreligioase existente ca și demersurile de trezire a conștiinței umanității cu privire la degradarea mediului înconjurător” (p. 8). Pentru identificarea acestor elemente organice ale ethosului misionar-pastoral și mărturisitor ale Patriarhului Ecumenic, lectura cărții devine obligatorie. Dintâi *Cuvântul înainte* al Mitropolitului Kallistos Ware care oferă și cuvintele cheie ale decriptării unei teologii ancorate în realism și cordialitate umană și pastorală. Apar astfel pagini care exprimă echivocul pozitiv al mărturiei Patriarhului Ecumenic (*nici teorie, nici filozofie, ci trăire*), care tâlcuiesc conținuturile unor concepte ca Taină, libertate, relaționare, integralitate. Toate sunt privite prin identificarea unor temelii profunde și culminează în propoziția optimismului pastoral legat de Hristos: „Nu disper niciodată!”. (p.13-33). O notă biografică, propusă

Recenzii

de Arhid. Dr. John Chryssavgis, întregește oficiile de găzduire a cititorului în nartexul de suflet al unei cărți (p. 34-56). Urmează abordările Patriarhului Ecumenic Bartolomeu asupra unor aspecte de istoria Patriarhiei Ecumenice, *Perspective istorice. Ortodoxia și Patriarhia Ecumenică* (p. 57-80), analizând profilul, istoria Bisericii Ortodoxe, teologia pe parcursul veacurilor, istoria Patriarhiei Ecumenice și rolul ei. Concluzia capitolului: *Ortodoxia, comoara cea ascunsă* (p. 73-80) aduce plusul de emoție sub auspiciile căreia lectura cărții depășește simplul efort informal. Urmează, pe rând, dezvoltarea unui catehism de conținuturi teologice restaurate: *Cântare și spațiu. Artă, arhitectură și Liturghie* (p. 81-100); *Darul Teologiei. Principii fundamentale și perspective* (p. 101-123); *Vocația iubirii. Monahismul ca alegere și chemare* (p. 125-144); *Spiritualitate și Taine. Rugăciune și viață duhovnicească* (p. 145-1610, *Minunea creației. Creștinism și ecologie* (p. 163-195) și *Credință și libertate. Conștiință și drepturile omului* (p. 197-224). Acestor capitole se adaugă un ultim mare capitol: *Transfigurând lumea* (p. 225-330) care constituie, el însuși, un tratat de teologie socială, după cum ne arată și subcapitolele propuse prin el: *Dreptate socială: Sărăcie și globalizare; Religie și societate: Fundamentalism și rasism; Război și pace: Conflict și dialog, epilogul* făcând referire la *Nădejdea cea din interiorul nostru* – redefinind fundamentele nădejzii pe rugăciune și cultura liturgică a Învierii.

Desigur că întreaga lucrare va căpăta cu fiecare lector noi dimensiuni de evaluare. Pentru pedagogul creștin, ca și pentru retorul pregătit să activeze cultura amvonului, volumul Patriarhului Bartolomeu este o foarte bună recuperare a teologiei moderne ortodoxe, o reasamblare a vocației mărturisitoare a Ierarhului în ethosul unei lumi opuse, în mare parte, Evangheliei. Descopăr în ea construcția lucidă și riguroasă a Părintelui Ion Bria, căldura patristică a teologiei Părintelui Dumitru Stăniloae și efuziunea misionară a generației întregi de preoți și ierarhi ortodocși care refuză să reducă teologia la simplă ideologie culturală.

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula

Arhimandritul Zaharia Zaharou, *Omul – ținta cercetării dumnezeiești*, trad. din limba engleză Monahia Porfira și Monahia Tecla, Doxologia, Iași, 2016, 262 p. (ISBN 978-606-666-585-8)

Luminosul teolog al moștenirii Sfântului Siluan Athonitul și a Părintelui Sofronie de la Essex, Părintele Zaharia Zaharou, propune teologiei românești o nouă temă de aprofundare prin lectură și înțelegere: *Omul – ținta cercetării dumnezeiești* (Doxologia, 2016, 262 p.). Având ca text antifonic al teologhisirii textul din Cartea lui Iov (7.17-20), Părintele Zaharia caută să răspundă în amănunt tocmai întrebărilor din retorica acestuia: „Ce este omul, că l-ai mărit pe el sau că iei aminte spre el? De ce îl cercetezi în fiecare dimineață și de ce îl urmărești în orice clipă? (...) De ce m-ai luat țintă pentru săgețile Tale?”. Lucrarea se deschide printr-o atentă teologhisire asupra relației dintre voia lui Dumnezeu și puterea noastră de receptare și conlucrare cu ea. Autorul consemnează: „Domnul este mereu aproape, mereu lângă noi, cercetându-ne în fiecare zi și în fiecare clipă. Fericit este omul care-i